

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 342:351
DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.6-1.18>

БЕРНАЦЬКИЙ І.В.

**ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕДАЧІ РЕГУЛЯТОРНИХ ФУНКЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ, ЩО РЕГУЛЮЄ РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ,
ДО НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ**

**PROBLEMS OF TRANSFER OF REGULATORY FUNCTIONS
OF NATIONAL COMMISSION FOR REGULATION OF FINANCIAL SERVICES
TO THE NATIONAL BANK OF UKRAINE**

У статті досліджено проблематику передачі регуляторних функцій від Національної комісії, що регулює ринок фінансових послуг, до Національного банку України. Слід зазначити, що 12 вересня 2019 року ВРУ прийняла за основу і в цілому проект закону № 1069-2 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» («спліт»). Для того, щоб визначити вплив такої зміни регуляторних органів на фінансову і банківську систему в Україні, у статті буде проаналізовано, як регулюються ринки фінансових послуг у зарубіжних країнах, зроблено порівняльну характеристику основних аспектів регулювання небанківських фінансових установ у розвинених країнах, а саме США, країнах Євросоюзу, Китаї та Японії, розглянуто приклади регулювання центральними банками ринків небанківських фінансових установ у світі. Тобто, предметом дослідження статті є система регулювання банківських і небанківських фінансових послуг у світі і в Україні.

На підставі зазначеного аналізу буде зроблено висновки щодо можливих наслідків від навантаження національного банку додатковими і непритаманними центральному банку функціями регулювання небанківських фінансових установ. На основі проведеного автором аналізу визначено потребу трансформації національної регуляторної системи на ринку фінансових послуг. З урахуванням стану розвитку ринку фінансових послуг можливим є сегментаційний поділ функцій регулювання та нагляду по банківському сектору (регулює НБУ) та небанківському сектору (регулює новий орган контролю). Така трансформація регуляторно-наглядової системи на ринку фінансових послуг дозволить забезпечити концептуальну єдність завдань, функцій і методів державного управління з урахуванням незалежності регуляторів і диференціації фінансових послуг банківського та небанківського секторів.

Ключові слова: центральний банк, ФРС, ЄЦБ, регулювання ринків фінансових послуг, фінансова система, небанківські фінансові установи, лізингові, факторингові, страхові, компанії, пенсійні фонди, ломбарди.

The article examines the issue of transfer of regulatory functions from the National Commission for Regulation of Financial Services to the National Bank of Ukraine. It should be noted that on September 12, 2019, the Ukrainian Parliament adopted as a

whole the draft law № 1069-2 “On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Improving Functions in State Regulation of Financial Services Markets” (“Split”). In order to determine the impact of such a change in regulators on the financial and banking system in Ukraine, the article will analyze how the financial services markets in foreign countries are regulated. The article will make a comparative description of the main aspects of regulation of non-banking financial institutions in developed countries, namely the USA, EU countries, China and Japan. We will consider examples of regulation by the central banks of non-banking financial institutions in the world and in Ukraine. Based on the aforementioned analysis, we will make conclusions as to the possible consequences of the additional burden of non-banking financial institutions regulation which is not inherent to traditional central bank regulatory functions.

Based on the analysis conducted by the author, the need for transformation of the national regulatory system in the financial services market was determined. Given the state of development of the financial services market, it is possible to segment the functions of regulation and supervision by the banking sector (regulated by the NBU) and the non-banking sector (regulated by the new supervisory authority). This transformation of the regulatory and supervisory system in the financial services market will ensure the conceptual unity of tasks, functions and methods of public administration, taking into account the independence of regulators and the differentiation of financial services in the banking and non-banking sectors.

Key words: *Central bank, FRS, ECB, financial services markets regulation, financial system, non-banking financial institutions, leasing institutions, factoring and insurance companies, pension funds, pawnshops.*

Вступ. До функцій центральних банків майже всіх країн у сучасній світовій фінансовій системі належить емісія національних валют, кредитування уряду, проведення монетарної політики, а саме контролю за кількістю і ціною грошей в обігу, управління державним боргом і внутрішніми золотовалютними резервами і пруденційним наглядом за комерційними банками. Значимо, що під пруденційним наглядом розуміють саме кінцевого споживача фінансових послуг, приватних домогосподарств, клієнтів і підприємств різних всіх форм власності і організаційних структур.

Особливістю комерційного банку є те що це структура, яка управляє грошима і ресурсами клієнтів, які довіряють банкам свої кошти. Тому задачею будь якого центрального банку є збалансований захист і фінансових установ, насамперед кредиторів і споживачів фінансових послуг. Це є стратегічною задачею для підтримання стабільності будь-якої національної валюти, контролю за рівнем інфляції і забезпечення ефективної роботи фінансово-кредитної системи.

Варто зазначити три типи систем центральних банків, які історично склалися у сучасному світі. Це Федеральна резервна система США (ФРС) включає 12 резервних федеральних банків і 25 відділень по всій країні. Нині виділяють 4 ключові функції ФРС, а саме управління попитом і пропозицією грошей в економічній системі, регуляторно-наглядова діяльність за фінансовим сектором, фінансово-банківське представництво держави на різних рівнях, емісія платіжних карток через депозитні установи системи.

На нашу думку, виділені функції ФРС відповідають зазначеним на початку функціям будь-якого центрального банку, враховуючи кредитування уряду і обслуговування державного боргу, що відбувається згідно законодавчих актів Конгресу США. Розглядаючи ФРС, варто зазначити про роль світової резервної валюти, яку виконує долар США, за участі якого відбувається значна частина світової торгівлі і більшість країн світу тримають свої валютні резерви саме в доларах США, що складає позитивний вплив на економіку Сполучених Штатів, які по праву вважаються світовим кредитором. Наприклад, Китай тримає валютні резерви у доларах США на суму, що перевищує \$2 трильйона і є найбільшим держателем цінних паперів і доларів США у світі. Валютні резерви України також зберігаються здебільшого у доларах США і нині складають близько \$20 млрд.

Той факт, що більшість країн світу має частину золотовалютних резервів у доларах США, означає, що фактично не США кредитують світ, а економіка Сполучених Штатів отримує кредит від більшості країн світу завдяки своєму статусу постачальника світової резервної валюти. Звичайно, ФРС враховує використання долара як резервної валюти не тільки для внутрішніх потреб

торгівлі і фінансово-кредитних відносин, а й як світових грошей для міждержавних розрахунків і валютних резервів іншими країнами, що має вплив на потреби в емісії доларів США.

Можна сказати, що особливість емісії доларів США полягає у тому, що випускати доларів можна і треба більше, ніж це потрібно для забезпечення власних внутрішніх потреб у грошах держави США на суму, яка використовується для потреб у резервній валюті іншими країнами. Це не призводить ні до інфляції в США, ні до девальвації, тому що для отримання доларів країна чи будь-яка інша інституція незалежно від організаційної форми і форми власності має надати товари, послуги чи будь-яку іншу вартість, а взамін отримує номінал боргового зобов'язання у вигляді доларів США на банківських рахунках, у вигляді цінних паперів, номінованих у доларах США, чи паперову готівку. Тобто ФРС є центром емісії національної валюти і центром емісії світової резервної валюти. Також це означає, що вся сума доларів США, що використовується іншими країнами для забезпечення власних валютних резервів і міжнародної торгівлі, є кредитом в економіку США.

Постановка завдання. Предметом нашого дослідження є регулювання фінансових інституцій, тому варто зазначити, що ФРС не регулює одноосібно небанківські фінансові установи, а цим займаються спеціалізовані регулятори. Наприклад, ринок страхування в США регулює Федеральна Депозитна Страхова Корпорація (Federal Deposit Insurance Corporation – FDIC).

Результати дослідження. Кредитні спілки у Сполучених Штатах, які є фінансовими компаніями і надають послуги своїм членам на неприбутковій основі, як і в Україні, також не регулюються ФРС. На федеральному рівні кредитні спілки регулюються Національною Адміністрацією Кредитних Спілок National Credit Union Administration (NCUA). Тобто регулюванням індустрії кредитних спілок займається спеціалізована установа. ФРС також не має відношення до регулювання факторингових компаній, які надають фінансові послуги і є фінансовими компаніями. Питаннями контролю, звітності, встановлення порядку роботи займаються самі учасники цієї індустрії, тобто факторингові компанії є саморегулюючим напрямом фінансової діяльності і не мають законодавчого регулювання з боку будь-якої державної установи. ФРС немає відношення і до регулювання фінансової лізингової діяльності, оскільки це зовсім не стосується функцій центрального банку.

Цілком природною є відсутність стосунку ФРС до регулювання діяльності кредитних бюро, які взагалі не є фінансовими установами, а забезпечують інформацією про кредитну історію кредиторів разом зі збиранням, зберіганням і обробкою цієї інформації. США започаткувала такий вид послуг кредитної звітності всередині XIX століття, а нині без кредитного бюро не може ефективно діяти будь-яка сучасна кредитна система. Варто зазначити, що індустрію започатковано майже 150 років тому, але перший закон було затверджено на федеральному рівні лише у 1970 році і він двічі доповнювався. Тобто, індустрію кредитної звітності регулює Закон про чесну кредитну звітність (Fair Credit Reporting Act) і немає жодної державної інституції, яка має регуляторний вплив на порядок роботи цієї індустрії, яка складає інформаційну основу кредитування в країні і є інституцією з потужними лоббійськими можливостями і впливом на всю фінансову систему США.

Цілком звичайним для Сполучених Штатів є відсутність регулювання на федеральному рівні роботи ломбардів, бо ніякого відношення до функцій центрального банку дані інституції не мають. Також діяльність ломбардів не пов'язана з кредитуванням у міжнародному розумінні поняття кредиту як довіри кредитора до позичальника. При ломбардних операціях не йдеться про довіру до клієнта, бо гроші надаються під заставу майна.

Іншою потужною системою центральних банків є Європейська система центральних банків (далі – ЄСЦБ) з Європейським центральним банком (далі – ЄЦБ) на чолі. До його функцій входить розробка і здійснення грошово-кредитної політики зони євро; управління офіційними (золотовалютними) резервами Єврозони; емісія євро; визначення ключових процентних ставок.

Головна мета ЄЦБ – підтримка цінової стабільності в єврозоні (річний приріст гармонізованого індексу споживчих цін у зоні євро не повинен перевищувати 2%). Спільним у діяльності ФРС і ЄЦБ є те, що така інституція представляє саме систему центральних банків. У випадку з США це система з 12 банків, яка діє в одній державі, але забезпечує регулювання фінансової системи всіх 50 штатів, кожен з яких має ознаки окремої держави, а саме власний парламент, конституцію, органи самоврядування.

ЄСЦБ складається із ЄЦБ і національних центральних банків усіх країн Євросоюзу. Основною офіційною метою ЄСЦБ є підтримання цінової стабільності в зоні євро. До її завдань також входить розробка і проведення грошово-кредитної політики в зоні євро, проведення міжнародних

валютних операцій, тримання офіційних резервів в іноземній валюті держав-членів і управління ними, сприяння стабільному функціонуванню платіжної системи. Ми можемо зробити висновок, що ЄЦБ виконує усі зазначені на початку ст. 5 функції центрального банку з відповідними особливостями, а саме забезпечення регуляції банківської діяльності країн-членів єврозони.

Розглянемо більш детально перелік задач ЄЦБ:

– встановлення процентних ставок, за якими він надає кредити комерційним банкам у євроні, контролюючи таким чином грошову масу та інфляцію. Зазначимо, що нині облікова ставка ЄЦБ складає 0,25 відсотків, що у 9 разів нижче, ніж облікова ставка ФРС і у 66 разів нижче, ніж облікова ставка НБУ, яка, на наш погляд, не відповідає економічним інтересам України і пояснює причини високої інфляції в країні, а не стримує інфляцію, про що заявляє керівництво НБУ;

– управління валютними резервами єврозони та купівлею чи продажем валют для балансування обмінних курсів;

– забезпечення належного нагляду за фінансовими ринками та установами з боку національних органів влади, а також забезпечення стабільного функціонування платіжних систем;

– забезпечення безпеки та надійності європейської банківської системи;

– надання дозволів на виготовлення банкнот євро країнами єврозони;

– відстеження тенденцій ринкових цін та оцінка ризиків для забезпечення стабільності цін.

Ми бачимо, що нічого спільного з регулюванням діяльності небанківських фінансових установ ЄЦБ не має.

Розглянемо, як у Європейському Союзі регулюються небанківські фінансові установи.

Страхова діяльність і діяльність пенсійних фондів у Євроні регулюється Європейською комісією. До її функцій входить:

– управління ризиками і нагляд за страховими компаніями;

– ліквідація страхових компаній;

– розподіл страхування, що означає порядок пропозиції, продажу, консультування, укладання договорів із надання страхових послуг. Цей порядок також охоплює продаж страхових продуктів через веб-сайти, шляхом публічної оферти, включно з порівняльними веб-сайтами, якщо вони дозволяють укласти договір страхування;

– регулювання професійних пенсійних фондів, які є фінансовими установами, що керують колективними пенсійними активами для роботодавців з метою надання пенсійних виплат працівникам;

– регулювання діяльності приватних пенсійних фондів, що забезпечують довгострокові заощадження, які фізичні особи вносять на добровільній основі, доповнюючи державні пенсії та пенсії на робочому місці. Вони відіграють певну роль у зв'язуванні довгострокових заощаджень із довгостроковими інвестиційними можливостями;

– регулювання страхової діяльності щодо усунення транскордонних наслідків природних і техногенних катастроф. Оскільки Європа вразлива перед усіма видами стихійних лих, як і будь-яка інша країна або регіон, для забезпечення економічної стабільності дана функція покликана створити умови для ефективного усунення наслідків таких лих;

– інші функції щодо регулювання діяльності страхових компаній, публічних і приватних пенсійних фондів.

Аналізуючи регулювання небанківських фінансових послуг у ЄС, треба зазначити, що лізингові операції і операції споживчого кредитування розглядаються як подібні послуги. Компанії, які займаються лізингом чи споживчим кредитом, приймають депозити, завжди підлягають пруденційному регулюванню, як і банки. Лізингові та споживчі кредитні компанії ЄС здебільшого не залежать від таких джерел фінансування. Тому, як і страхові послуги, не регулюються центральними банками. Євросоюз приділяє велику економічну роль галузям лізингу та споживчого кредитування, тому що розвиток цих фінансових послуг підтримує бізнес, інвестиції, збільшує приватне споживання і балансуює виробництво та розподіл товарів. Тому регуляція цих видів небанківських послуг захищає їх представників від перешкод будь-яких невідповідних нормативних ініціатив. Зокрема, будь-яка нормативна база повинна бути розроблена і застосовуватися пропорційно і збалансовано, щоб уникнути порушення постачання лізингових послуг і послуг споживчого кредитування. Така нормативна база не повинна негативно впливати на конкуренцію у секторі (наприклад, менші компанії і місцеві гравці не повинні ставитися у несприятливе становище порівняно з іншими).

Для розуміння принципів регулювання лізингу і споживчого кредитування в Європейському Союзі варто повторити і підкреслити, що пруденційному нагляду, на кшталт банківських

установ, підлягають лише ті фінансові компанії, які збирають депозити від клієнтів. Також варто повторити і підкреслити, що під пруденційним наглядом у Євросоюзі розуміється саме комплекс регуляторних заходів центрального банку, що спрямовані на захист прав споживачів фінансових послуг, які вкладають депозити і кошти у фінансові установи. Натомість при масовому виводі українських комерційних банків з ринку НБУ протягом 2014-2016 років грубо порушував міжнародні принципи пруденційного нагляду, фактично ігноруючи інтереси вкладників таких банків та інших кредиторів і не виконував своїх функцій по збереженню і раціональному використанню їхніх активів, розпродаючи за безцінь такі активи через Фонд гарантування вкладів (далі – ФГВ), часто непрофільним фінансовим компаніям, які не мали потужностей і відповідної кваліфікації для обслуговування боргових зобов'язань позичальників банків. Такі дії посадових осіб НБУ і ФГВ є, на наш погляд, неправомірними і мають бути предметом розслідування у кримінальному провадженні, тому що нанесли шкоду у великих розмірах не тільки законним інтересам клієнтів банків, а й економічній безпеці держави.

Щодо регулювання діяльності ломбардів розглянемо досвід Великобританії, яка лишається членом Євросоюзу і у будь-якому разі залишиться частиною Європи з потужною фінансовою системою, попри результати Брекзиту. Так, у Великобританії діяльність ломбардів є саморегульованою і забезпечується Національною Асоціацією ломбардів (The National Pawnbrokers Association (NPA), яка створена у 1892 році. Асоціація єднає близько 200 членів по всій Великобританії, а саме майже 2000 ломбардів. Члени підпадають під дію правил NPA та кодексу поведінки. Принципами NPA є справедливість і прозорість, професіоналізм і майстерність у поєднанні з досвідом ломбарду. Такий вид саморегуляції є набагато ефективнішим, ніж регулювання адміністративними методами призначеної державної інституції, що на практиці доведено досвідом Великобританії.

Досвід регулювання діяльності ломбардів Швеції також свідчить про те, що до такого регулювання центральний банк немає ніякого відношення. Для реєстрації ломбарду досить створення юридичної особи і отримання дозволу на діяльність ломбарду від адміністративної установи країни згідно параграфу 3 Закону Швеції про ломбарди. Такий дозвіл надається, якщо менеджер і власники компанії можуть забезпечити роботу ломбарду згідно зазначеного закону.

Таким чином, порівнявши регулювання банків і небанківських фінансових установ на фінансовому ринку США і Євросоюзу, ми можемо зробити висновок, що надання фінансових послуг цих найбільш розвинутих у фінансовому відношенні економік світу регулюються системами центральних банків, а саме ФРС і ЄЦБ, і це стосується лише комерційних банків як постачальників банківських послуг. Фінансові послуги, що надаються небанківськими фінансовими установами, такими як страхові компанії, пенсійні фонди, факторингові, лізингові компанії і кредитні бюра, регулюються спеціалізованими установами або діяльністю таких компаній забезпечується шляхом саморегулювання відповідними професійними асоціаціями. Таким чином, рішення щодо «спліту» згідно зазначеного Закону країни йде у розріз із проголошеною політикою нашої держави на узгодження законодавства України з європейським законодавством і надання НБУ функцій, непридатних центральному банку, яке було прийнято без відповідних консультацій і обговорень з учасниками ринку небанківських фінансових послуг.

Варто зазначити, що в Україні під час незалежності і регулювання небанківських фінансових установ Нацкомфінпослуг склалися професійні спільноти за напрямками небанківської фінансової діяльності. Активну і дуже ефективну роль відіграли і саморегулюючі організації, наприклад Асоціація страхових компаній, кредитних спілок, інші асоціації. Відсутність належних консультацій із представниками учасників ринку небанківських фінансових послуг при прийнятті закону про «спліт» суперечить інтересам фінансової системи держави і не може створити якісного регулювання.

Розглянемо функції Центрального банку Японії як третього типу регулювання банківської системи одним центральним банком. Такий вид регулювання має місце і в Україні, і в решті країн світу. Функції та операції Банку Японії викладені на офіційному сайті банку у другому англійському виданні, опублікованому у березні 2011 року, а саме:

- випуск, обіг та обслуговування банкнот Японії;
- платежі та розрахунки;
- грошово-кредитна політика та щоденні операції на ринку: ділові процедури ринкових операцій; моніторинг грошових ринків; міжнародне співробітництво;
- діяльність Банку Японії із забезпечення стабільності фінансової системи: вимірювальні ризики, які несуть окремі фінансові установи; визначення ризиків у всій фінансовій системі;

забезпечення ліквідності для підтримки стабільності фінансової системи; глобальні ініціативи; регуляторна діяльність при перевірці та моніторингу комерційних банків за місцем проведення банківських операцій;

– звітність комерційних банків та її публікація;

– міжнародні операції та послуги: міжнародні операції та послуги Банку Японії; регуляторні заходи щодо забезпечення стабільності економіки та фінансової системи; операції з іноземними центральними банками; міжнародні операції, що проводяться урядом;

– казначейські фонди та служби державних цінних паперів Японії: послуги казначейських фондів; управління фінансовими потоками уряду.

Перелік функцій Банку Японії також відповідає стандартним функціям центрального банку, зазначених на початку статті.

Розглянемо регулювання небанківського фінансового сектору Японії. Відповідно до Закону про страховий бізнес всебічні повноваження регулятора страхового сектору має прем'єр-міністр Японії. Тобто ліцензії на страхову та перестраховочну діяльність мають бути надані і підписані прем'єр-міністром країни. Державною інституцією, яка регулює страховий бізнес в Японії, є Агенція з фінансових послуг (Financial Service Agency (FSA)). Тобто Японія також має регулювання страхової діяльності спеціалізованою установою як і в США, так і в Євросоюзі.

Лізингова діяльність у Японії регулюється Професійною Асоціацією лізингових компаній Japan Leasing Association. Для участі в операціях кредитування у Японії фінансові установи повинні дотримуватися певних вимог щодо ліцензування чи реєстрації відповідно до відповідних фінансових норм, таких як Закон про банківську діяльність і Закон про грошове кредитування. Щодо проведення факторингових операцій, тобто придбання дебіторської заборгованості, то реєстрація кредитора (оператора грошового кредитування) згідно із Законом про грошові позички не вимагається.

На розвиток ломбардних операцій у Японії вплинула відсутність християнських традицій. У Китаї та Кореї ломбарди від початку розвивалися під приватним управлінням, оскільки зарібок на відсотках був соціально прийнятним, хоча обмеженим. Східною доктриною, згідно якої відсотки не повинні стягуватися, а повертатися, пояснюється тільки основна сума позички. Як і в попередніх країнах, які ми розглянули, Банк Японії не має відношення до регулювання діяльності ломбардів.

Завершуючи аналіз і порівняння регулювання ринків фінансових послуг, розглянемо функції Китайського Народного банку (далі – КНБ) як найбільш потужної фінансової системи і економіки світу після США. До функцій КНБ відноситься:

– розробка нормативно-правових актів щодо здійснення грошово-кредитної політики;

– підтримка фінансової стабільності та економічного зростання у Китаї;

– встановлення процентних ставок;

– регулювання фінансових ринків, випуск національної валюти для обігу;

– регулювання міжбанківського кредитування та міжбанківського ринку облігацій;

– управління валютними операціями та облік операцій з іноземною валютою.

І знову ми спостерігаємо стандартні функції, зазначені на початку статті, які притаманні класичному центральному банку. Немає намагання надати центральному банку обов'язків і повноважень для регулювання небанківського сектору. Для переконання дослідимо, чим регулюється діяльність небанківський фінансових установ Китаю. Страхування регулюється Китайською комісією з регулювання страхування (CIRC). Це орган Китаю, уповноважений Державною радою регулювати ринки страхових продуктів і підтримувати законну та стабільну діяльність страхової галузі. Компанії з фінансового лізингу регулюються нормативним актом «Правила, що регулюють компанії з фінансового лізингу» як небанківські фінансові установи, затверджені Комісією з регулювання банківської справи в Китаї (CBRC). Але індустрія кредитної звітності в Китаї регулюється Банком Китаю, що є скоріше винятком із загальносвітової практики, бо кредитне бюро не відноситься до установ, що надають фінансові послуги.

Приклади регулювання центральним банком ринку небанківських фінансових установ у світі. Розглянемо країни, де застосовується регулювання центральним банком небанківських установ. Крім регулювання індустрії кредитної звітності банком Китаю, можна зазначити Шрі-Ланку, де Банк Цейлону і Народний Банк, що виконує функції центрального банку, регулює діяльність небанківських фінансових інституцій. Але така практика не була успішною саме з причини низької якості регулювання.

Для подолання фінансових проблем небанківського фінансового сектору Центральний банк Індії розглядає можливість розширити свої повноваження щодо регулювання небанківських установ, але це стосується операцій компаній, які займаються прийняттям депозитів. Тому для таких компаній природньо посилити пруденційний нагляд, що спостерігається і в інших країнах світу. Центральним банком Гамбії також згідно правил пруденційного нагляду регулюються небанківські фінансові інституції, які займаються залученням коштів клієнтів. Варто зазначити, що саме пруденційний нагляд, тобто захист прав вкладників, є предметом регулювання центрального банку.

Висновки. На підставі проведеного дослідження ми можемо підсумувати, що регулюванням небанківського фінансового сектору займаються спеціалізовані установи, які проводять якісне регулювання цього напрямку надання фінансових послуг, а саме страхової діяльності, факторингових, лізингових операцій, послуг споживчого кредитування, пенсійних фондів, ломбардів. Регулювання центральними банками небанківського фінансового сектору допускається насамперед у напрямі пруденційного нагляду, тобто з метою захисту прав вкладників і клієнтів фінансових установ.

Майже ніде у світі центральними банками не регулюється спеціалізована діяльність небанківських фінансових установ, яка є специфічною і непритаманною стандартним функціям центральних банків, зазначених на початку нашого дослідження. Варто зазначити, що саме неправомірна діяльність і бездіяльність Національного Банку України (далі – НБУ) призвела до втрат клієнтами виведених із ринку банків на підставі так званої «чистки банківської системи», що є порушеннями загальносвітових принципів пруденційного нагляду. Результатом зазначеного «спліту» може бути суттєве погіршення якості обслуговування клієнтів небанківських фінансових установ, оскільки НБУ не має відповідної експертизи в подібному регулюванні. Закон, який розширює повноваження НБУ по регулюванню небанківських фінансових установ, було прийнято без відповідних консультацій з учасниками ринку небанківських фінансових послуг.

Варто зазначити і про результати діяльності НБУ щодо надання ліцензій для здійснення діяльності платіжних систем в Україні, що також не притаманно стандартним функціям центральних банків. З таким регулюванням платіжних систем НБУ пов'язані корупційні скандали, що мали місце в Україні. Головним негативним результатом неякісного регулювання платіжних систем є відсутність популярних українських національних платіжних систем, які не мають сприятливих умов для розвитку. Таким чином, зазначеним законом України про «спліт», порушуються основні принципи щодо стандартних функцій центрального банку. Професійна і експертна спільнота, яка сформувалася за роки регулювання небанківського сектору Нацкомфінпослуг, повністю не залучалася до розробки і розгляду закону про «спліт». На наш погляд, цей закон має бути переглянуто із залученням експертів і учасників ринку небанківських фінансових послуг.

Список використаних джерел:

1. Буряк О.П. Банківська система США. О.П. Буряк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2015_1_37.
2. Мінфін. Золотовалютні резерви України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/>.
3. Latham Andrew Rules and Regulations for Leases/ Andrew Latham. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smallbusiness.chron.com/rules-regulations-leases-10566.html>.
4. Fair Credit Reporting Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.debt.org/credit/your-consumer-rights/fair-credit-reporting-act/>.
5. State pawn shop laws [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nationalpawnbrokers.org/state-pawn-shop-laws/>.
6. Federal Reserve Education. Banking supervision. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.federalreserveeducation.org/about-the-fed/structure-and-functions/banking-supervision>.
7. European Central Bank (ECB). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-central-bank_en.
8. European Commission website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/insurance-and-pensions_en.
9. Leaseurope / Eurofinas Response to the Financial Stability Board Consultation “A Policy Framework for Strengthening Oversight and Regulation of Shadow Banking Entities” January, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.fsb.org/wp-content/uploads/c_130129bo.pdf.

10. National Pawnbrokers Association (United Kingdom) August, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eba.europa.eu/documents/ddm/com.liferay.portlet.dynamicdatalists.model.DDLRecord/1158426/view_uploadFiles.
11. Lanas Lana, Novak Marcin E-Pawnshop / Lana Lanas, MarcinNovak [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eba.europa.eu/documents/ddm/com.liferay.portlet.dynamicdatalists.model.DDLRecord/1158426/view_uploadFiles.
12. The Bank of Japan is the central bank of Japan. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.boj.or.jp/en/about/outline/fobojoj.html/>.
13. Japan – insurance and reinsurance 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://iclg.com/practice-areas/insurance-and-reinsurance-laws-and-regulations/japan>.
14. Japan Leasing Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leasing.or.jp/english/statistics/again.html>.
15. Takashi Tsukioka Does factoring require a lending licence? Tsukioka Takashi [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.internationallawoffice.com/Newsletters/Banking/Japan/Nagashima-Ohno-Tsunematsu/Does-factoring-require-a-lending-licence>.
16. The emergence of private pawn shops: Japanese government policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://d-arch.ide.go.jp/je_archive/society/wp_je_unu59.html.
17. Rules governind financial leasing companies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cbr.gov.cn/EngdocView.do?docID=200707262165C249E7B09A58FFCC7DB8C39B9800>.
18. Regulation on Credit Reporting Industry [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pbccrc.org.cn/crc/jgyhfw/201309/1ca0f775b50744cabaf83538288d77a9/files/e8a8bf080ed64f48914a652da1d8fdc3.pdf>.
19. Supervision of banks and financial institution [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.cbsl.gov.lk/sites/default/files/cbslweb_documents/publications/otherpub/40th_anniversary_chapter_8.pdf.
20. NBFC crisis: RBI likely to get more regulatory powers Industry [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.financialexpress.com/industry/banking-finance/rbi-likely-to-get-more-power-to-regulate-nbfc/1625204/>.
21. NON – BANK FINANCIAL INSTITUTIONS RULES AND GUIDELINES ON POLICIES AND PROCEDURES [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.imolin.org/doc/amlid/Gambia_Non-Bank_Financial_Institutions.pdf.